Rak-54.2100 RAKENTEIDEN MEKANIIKKA I
Tentti 10. 1. 2008

Kirjoita jokaiseen koepaperiin selvästi
- opintojakson nimi, koodi ja tentin päivämäärä
- kaikki nimesi puhuttelunimi alleviivattuna
- koulutusohjelma, opiskelijanumero, myös tarkistuskirjain
- milloin olet pakolliset kotitehtävät suorittanut sekä monettako kertaa olet tentissä

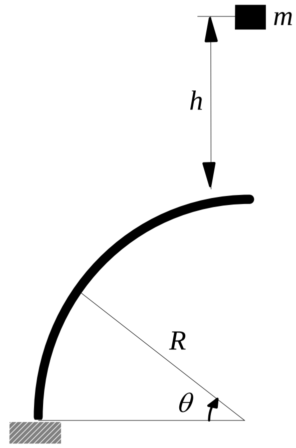

1. Massa m putoaa korkeudelta h ($h >> R$) oheisen ympyränkaaren (neljännes-ympyrä) vapaaseen päähän. Määritä putoamiskohdan pystysuora siirtymä ja suurin kaareen syntyvän taivutusmomentin arvo, kun kaaren taivutusjäykkyys on EI. Leikkausvoiman ja normaalivoiman vaikutus voidaan jättää huomiotta samaten kuin kaikki energiahäviöt.

2. Oheinen puristettu-taivutettu sauva, jonka pituus on L ja taivutusjäykkyys EI, on tuettu oikeanpuoleisesta päästään kimmoisella jousella, jonka jousivakio on c. Määritä suurin taivutusmomentin arvo.

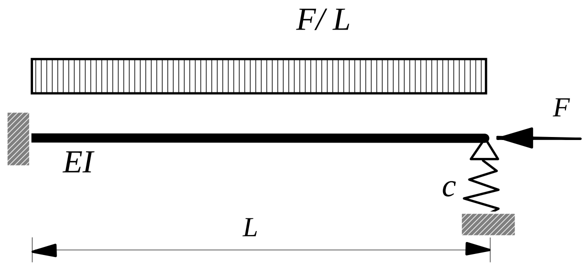

3. Määritä oheisen jatkuvan palkin taivutusmomentti- ja leikkausvoimajakaumat. Kuinka suuri pistemäinen taivutusmomentti ja mihin suuntaan keskituelle olisi lisättävä, jotta kiertymä keskituella olisi nolla?

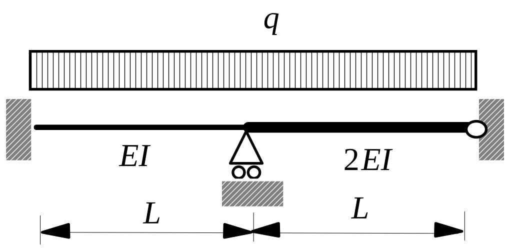

4. Kuinka suuren tuulikuorman q oheinen kehä, jonka täysplastisen momentin arvo on M_p, kestää menettämättä kantokykyään? Tarkasta lisäksi, että myötöehto toteutuu koko rakenteessa.

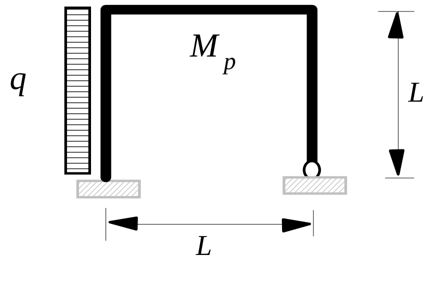

Rak-54.101 RAKENTEIDEN MEKANIIKKA I
Tentti 10.01.2008

RATKAISUT

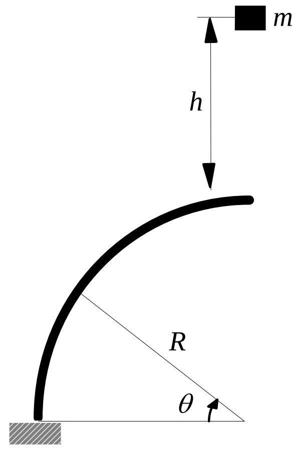

1. Taivutusmomentin yhtälö kaaren päässä vaikuttavasta pistekuormasta P on $M(\theta) = -PR\cos\theta$. Tällöin kaaren muodonmuutosenergia on

$$U = \frac{1}{2}\int_0^{\pi/2} \frac{P^2R^2\cos^2\theta}{EI} R\mathrm{d}\theta = \frac{P^2R^3}{2EI}\int_0^{\pi/2} \tfrac{1}{2}(\cos 2\theta + 1)\mathrm{d}\theta = \frac{\pi P^2 R^3}{8EI}$$

Tämän tulee olla yhtäsuuri kuin massan potentiaalienergia, eli

$\dfrac{\pi P^2R^3}{8EI} = mgh \;\Rightarrow\; P = \dfrac{2}{R}\sqrt{\dfrac{2mghEI}{\pi R}}$. Siirtymä δ saadaan yhtälöstä

$\tfrac{1}{2}P\delta = \dfrac{\pi P^2R^3}{8EI} \;\Rightarrow\; \delta = R^2\sqrt{\dfrac{\pi mgh}{2REI}}$ ja suurin taivutusmomentti $M_{\max} = PR = 2\sqrt{\dfrac{2mghEI}{\pi R}}$.

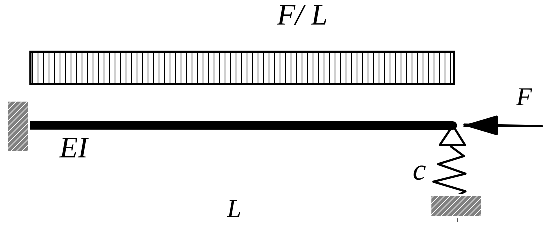

2. Puristetun-taivutetun sauvan differentiaaliyhtälö on

$$EIv'''' + Fv'' = F/L \Leftrightarrow v'''' + k^2v'' = F/EIL,\; k^2 = F/EI$$

Ratkaisu on $v(x) = C_1\sin kx + C_2\cos kx + C_3x + C_4 + x^2/2L$

Reunaehdot ovat

$$v(0) = 0 \Rightarrow C_2 + C_4 = 0 \;\Rightarrow C_4 = -C_2$$

$$v'(0) = 0 \Rightarrow C_1k + C_3 = 0 \;\Rightarrow C_3 = -kC_1$$

$$v''(L) = 0 \Rightarrow -C_1k^2\sin kL - C_2k^2\cos kL + 1/L = 0 \;\Rightarrow C_2 = -C_4 = -C_1\tan kL + \frac{1}{k^2L\cos kL}$$

Tällöin $v(x) = C_1(\sin kx - \tan kL\cos kx - kx + \tan kL) + \dfrac{\cos kx - 1}{k^2L\cos kL} + \dfrac{x^2}{2L}$ ja edelleen

$$M(x) = -EIv''(x) = C_1F(\sin kx - \tan kL\cos kx) + \frac{EI}{L}\left(\frac{\cos kx}{\cos kL} - 1\right)$$

$$Q(x) = -EIv'''(x) = C_1Fk(\cos kx + \tan kL\sin kx) - \frac{F\sin kx}{kL\cos kL}$$

Taivutusmomentti saa suurimman arvonsa joko sauvan päässä $x = 0$ tai pisteessä, jossa $Q(x) = 0$. Sauvan päässä taivutusmomentti on $M(0) = \dfrac{EI}{L}\dfrac{(1 - \cos kL - C_1k^2L\sin kL)}{\cos kL}$.

Leikkausvoima häviää pisteessä, jossa $\tan kx = \dfrac{C_1k^2L\cos kL}{C_1k^2L\sin kL - 1}$, joka sijoitetaan taivutusmomentin lausekkeeseen.

Integroimisvakio C_1 voidaan lopuksi määrittää esimerkiksi ehdosta

$$Q(0) = F - cv(L) \Leftrightarrow C_1Fk = F - C_1c(\tan kL - kL) + c\frac{\cos kL - 1}{k^2L\cos kL} + \frac{cL}{2}$$

3. Sauvakiertymät $\underbrace{M_{21}}_{-M_2} = \frac{4EI}{L}\underbrace{\varphi_{21}}_{\varphi_2} + \underbrace{MK_{21}}_{\frac{1}{12}qL^2}$, $\underbrace{M_{23}}_{M_2} = \frac{6EI}{L}\underbrace{\varphi_{23}}_{\varphi_2} + \underbrace{MK^{o}_{23}}_{-\frac{1}{8}qL^2}$

Tasapainoehdon mukaan $M_{21} + M_{23} = 0$, josta saadaan $\varphi_2 = \frac{qL^3}{240EI}$

Tällöin $M_{12} = \frac{2EI}{L}\varphi_2 + \underbrace{MK_{12}}_{-\frac{1}{12}qL^2} = -\frac{3}{40}qL^2$, $M_2 = M_{23} = -M_{21} = -\frac{1}{10}qL^2$, $M_{32} = 0$

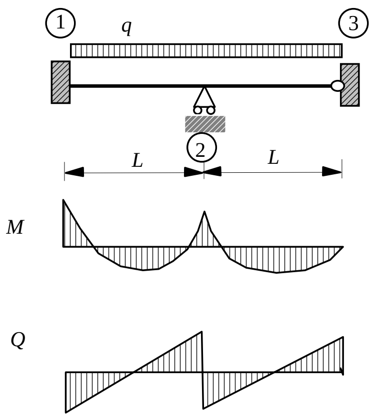

$Q_{12} = \frac{1}{2}qL - \frac{1}{L}(M_{12} + M_{21}) = \frac{19}{40}qL,$

jolloin $Q_{21} = -\frac{1}{2}qL - \frac{1}{L}(M_{12} + M_{21}) = \frac{21}{40}qL,$

$Q_{23} = \frac{1}{2}qL - \frac{1}{L}M_{23} = \frac{3}{5}qL,\ Q_{32} = -\frac{1}{2}qL - \frac{1}{L}M_{23} = -\frac{2}{5}qL$

Jotta kiertymä tuella 2 olisi nolla, $MK_{21} + MK^{o}_{23} + \bar{M} = 0$, josta

$\bar{M} = +\frac{1}{24}qL^2$

4. Mekanismi a) $\frac{1}{2}q\theta L^2 = 3M_p\theta \Rightarrow q = \frac{6M_p}{L^2}$

Mekanismi b) $\frac{1}{4}q\theta L^2 = 4M_p\theta \Rightarrow q = \frac{16M_p}{L^2}$

Yhdistelmämekanismi a+b) $q\left[\frac{1}{2}\theta(\xi L)^2 + \xi(1-\xi)L^2\right] = (2+\xi)M_p\theta \Rightarrow q = \frac{2(2+\xi)M_p}{(2\xi - \xi^2)L^2}$

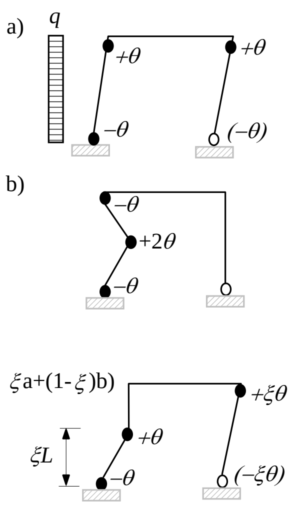

Tästä saadaan, että $\frac{qL^2}{M_p} = \frac{2(2+\xi)}{(2\xi - \xi^2)} = f(\xi)$

ja edelleen $f'(\xi) = 2\frac{2\xi - \xi^2 - (2+\xi)(2-2\xi)}{(2\xi - \xi^2)^2}$, mikä häviää,

kun $\xi^2 + 4\xi - 4 = 0$ eli $\xi = -2 \pm \sqrt{8}$. Tästä saadaan lopputulos $\xi = 2(\sqrt{2} - 1) \approx 0.828$. Vastaava funktion arvo $f(\xi) = 3 + 2\sqrt{2} \approx 5.828$. Näin rakenteen rajakuorma on

$q_p = (3 + 2\sqrt{2})\frac{M_p}{L^2} \approx 5.828\frac{M_p}{L^2}$

Nurkan 2 momentti M_x arvo voidaan todeta käyttämällä mekanismia a, jolloin saadaan

$\frac{1}{2}q_p\theta L^2 = 2M_p\theta + M_x\theta \Rightarrow M_x = .914M_p < M_p$